

ODŮVODNĚNÍ

A. Obecná část

1. Vysvětlení nezbytnosti navrhované právní úpravy, odůvodnění jejích hlavních principů a zhodnocení platného právního stavu a odůvodnění nezbytnosti jeho změny

Návrh nařízení vlády, kterým se mění nařízení vlády č. 135/2015 Sb., o dalších překážkách ve státní službě, za které přísluší státnímu zaměstnanci plat, reaguje na přijetí zákona č. 123/2024 Sb., kterým se mění zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony, který s účinností od 1. ledna 2025 přináší změny v oblasti trvalých svazků dvou lidí stejného pohlaví.

Nařízení vlády č. 135/2015 Sb., o dalších překážkách ve státní službě, za které přísluší státnímu zaměstnanci plat, ve své příloze upravuje okruh a rozsah dalších překážek ve státní službě, za které státnímu zaměstnanci přísluší plat. Mezi těmito překážkami je v bodě 3. aktuálně upravena i překážka spočívající v uzavření registrovaného partnerství, kdy se státnímu zaměstnanci poskytne služební volno na 1 den k uzavření registrovaného partnerství.

Zákonem č. 123/2024 Sb. však s účinností od 1. ledna 2025 dochází zejména ke změně úpravy obsažené v zákoně č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů, a v zákoně č. 115/2006 Sb., o registrovaném partnerství a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů. Dosud bylo možno uzavírat registrované partnerství podle zákona č. 115/2006 Sb.; nově bude možné uzavřít pouze partnerství podle § 655 občanského zákoníku.

Pokud jde o všechny body přílohy k nařízení vlády č. 135/2015 Sb., které bylo třeba v souvislosti s novelizací občanského zákoníku posoudit a zvážit jejich změnu, pak bod 2. stanoví, že se státnímu zaměstnanci poskytuje služební volno na 1 den k účasti na svatbě sourozence nebo vnoučete. Bod 4. písm. b) stanoví, že se státnímu zaměstnanci poskytuje služební volno na 1 den k účasti na vlastní promoci, promoci manžela, registrovaného partnera, dítěte, sourozence nebo vnoučete.

V rámci přípravy navrhovaného materiálu bylo zvažováno, zda by v bodě 2. mělo být výslovně upraveno, že se státnímu zaměstnanci poskytne služební volno k účasti na uzavření partnerství sourozence nebo vnoučete. Pokud jde o bod 3., bylo třeba zvážit, zda by jeho změna neměla spočívat pouze ve vypuštění přívlastku „registrovaného“ a ponechání překážky spočívající v uzavření partnerství. Zároveň bylo třeba zvážit, zda by v bodě 4. písm. b) mělo být výslovně upraveno, že se poskytuje služební volno k účasti na promoci partnera. Pokud jde o bod 4. písm. b) bylo třeba také zvážit, zda nevypustit, že se poskytuje služební volno k účasti na promoci registrovaného partnera.

Novela občanského zákoníku provedená zákonem č. 123/2024 Sb. upravuje, že partnerství je trvalý svazek dvou lidí stejného pohlaví, který se uzavírá stejným způsobem jako manželství, a zároveň, nestanoví-li zákon nebo jiný právní předpis jinak, vztahují se na partnerství a na práva a povinnosti partnerů ustanovení o manželství a právech a povinnostech manželů, vdovách a vdovcích obdobně. Manželství vzniká v souladu s § 656 občanského zákoníku při sňatečném obřadu. S ohledem na § 655 odst. 2 téhož zákona (ve znění zákona č. 123/2024 Sb.) je pak třeba dospět k závěru, že partnerství se uzavírá rovněž při sňatečném obřadu. Zaměstnanecké právní předpisy, jako např. nařízení vlády č. 590/2006 Sb., kterým se

stanoví okruh a rozsah jiných důležitých osobních překážek v práci, pak pro sňatek používají pojem svatba.

Z tohoto důvodu se na uzavření partnerství státního zaměstnance bude od účinnosti novely občanského zákoníku vztahovat bod 5. přílohy k nařízení vlády č. 590/2006 Sb., kterým se stanoví okruh a rozsah jiných důležitých osobních překážek v práci, jakožto obecná úprava překážek v práci (podle § 104 odst. 1 zákona o státní službě). Příloha k citovanému nařízení vlády, které provádí zákoník práce, nadto na svatbu poskytuje 2 dny pracovního volna oproti 1 dni služebního volna v bodě 3. přílohy k nařízení vlády č. 135/2015 Sb. Proto nebylo namístě bod 3. upravit pouze vypuštěním přívlastku „registrovaného“, ale je třeba jej celý zrušit.

Ze stejných důvodů nebylo do bodu 2. doplněno, že služební volno se poskytuje k účasti na uzavření partnerství sourozence nebo vnoučete, neboť pojem svatba zahrnuje také uzavření partnerství.

V bodě 4. písm. b) došlo pak pouze k vypuštění přívlastku „registrovaného“, neboť zákon č. 115/2006 Sb., o registrovaném partnerství a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, již od počátku upravuje pouze pojem „partner“ nikoli „registrovaný partner“. Slovo „partner“ tak v bodě 4. písm. b) zahrnuje jednak partnery, kteří uzavřeli partnerství podle nové právní úpravy, jednak partnery, kteří uzavřeli registrované partnerství podle staré právní úpravy.

Návrh nařízení vlády, kterým se mění nařízení vlády č. 135/2015 Sb., na výše uvedené změny reaguje tak, že upravuje okruh překážek ve službě, za které státnímu zaměstnanci přísluší plat, tak, že bude v souladu se změnami provedenými zákonem č. 123/2024 Sb.

Z hlediska předmětu úpravy nařízení vlády č. 135/2015 Sb. přináší navrhovaná úprava v zásadě pouze legislativně-technické změny.

2. Zhodnocení souladu navrhované právní úpravy se zákonem, k jehož provedení je navržena, včetně souladu se zákonným zmocněním k jejímu vydání

Návrh nařízení vlády je v souladu se zmocněním vlády obsaženým v § 104 odst. 3 zákona č. 234/2014 Sb., o státní službě, a v souladu s čl. 78 Ústavy České republiky.

3. Zhodnocení souladu navrhované právní úpravy s předpisy Evropské unie, judikaturou soudních orgánů Evropské unie a obecnými právními zásadami práva Evropské unie

Návrh nařízení vlády je v souladu s právními předpisy Evropské unie i s obecnými právními zásadami práva Evropské unie.

4. Předpokládaný hospodářský a finanční dopad navrhované právní úpravy na státní rozpočet, ostatní veřejné rozpočty, na podnikatelské prostředí České republiky

Navrhovaná právní úprava nemá dopad do státního rozpočtu, na ostatní veřejné rozpočty ani na podnikatelské prostředí.

5. Zhodnocení sociálních dopadů, včetně dopadů na specifické skupiny obyvatel, zejména osoby sociálně slabé, osoby se zdravotním postižením a národnostní menšiny, dopadů na ochranu práv dětí a dopadů na životní prostředí

Návrh nařízení vlády nemá sociální dopady ani dopady na ochranu práv dětí a životní prostředí.

6. Zhodnocení současného stavu a dopadů navrhovaného řešení ve vztahu k zákazu diskriminace a ve vztahu k rovnosti mužů a žen

Navrhované řešení nemá žádné dopady ve vztahu k zákazu diskriminace a ve vztahu k rovnosti mužů a žen. Tato právní úprava se vztahuje shodně na muže a ženy, je genderově neutrální.

7. Zhodnocení dopadů navrhovaného řešení ve vztahu k ochraně soukromí a osobních údajů

Na základě navrhované právní úpravy nebude docházet k novému zpracovávání osobních údajů.

8. Zhodnocení korupčních rizik

Návrh nařízení vlády s ohledem na svůj věcný obsah nezakládá a ani nepředpokládá vznik korupčních rizik.

9. Zhodnocení dopadů na bezpečnost státu nebo obranu státu

Návrh nařízení vlády nemá dopady na bezpečnost státu nebo obranu státu.

10. Zhodnocení dopadů na rodiny

Návrh nařízení vlády nemá dopady na rodiny.

11. Zhodnocení územních dopadů, včetně dopadů na územní samosprávné celky

Návrh nařízení vlády nemá územní dopady.

12. Zhodnocení souladu navrhovaného řešení se zásadami tvorby digitálně přívětivé legislativy, včetně zhodnocení rizika vyloučení nebo omezení možnosti přístupu specifických skupin osob k některým službám v důsledku digitalizace jejich poskytování

Navrhovaná právní úprava byla vyhodnocena vzhledem k následujícím zásadám:

1. Budování přednostně digitálních služeb (princip digital by default)

Zásada není navrhovanou úpravou dotčena.

2. Maximální opakovatelnost a znovupoužitelnost údajů a služeb

Zásada není navrhovanou úpravou dotčena.

3. Budování služeb přístupných a použitelných pro všechny, včetně osob se zdravotním postižením (princip governance accessibility)

Zásada není navrhovanou úpravou dotčena.

4. Sdílené služby veřejné správy

Zásada není navrhovanou úpravou dotčena.

5. Konsolidace a propojování informačních systémů veřejné správy

Zásada není navrhovanou úpravou dotčena.

6. Mezinárodní interoperabilita – budování služeb propojitelných a využitelných v evropském prostoru

Zásada není navrhovanou úpravou dotčena.

7. Ochrana osobních údajů v míře umožňující kvalitní služby (princip GDPR)

Zásada není navrhovanou úpravou dotčena.

8. Otevřenost a transparentnost včetně otevřených dat a služeb (princip open government)

Zásada není navrhovanou úpravou dotčena.

9. Technologická neutralita

Zásada není navrhovanou úpravou dotčena.

10. Uživatelská přívětivost

Zásada není navrhovanou úpravou dotčena.

Navrhovaná právní úprava s ohledem na svůj věcný obsah nezakládá nesoulad se zásadami tvorby digitálně přívětivé legislativy.

13. Hodnocení dopadů regulace podle Obecných zásad

Ministr pro legislativu a předseda Legislativní rady vlády dopisem, č. j. 48248-2024-UVCR ze dne 6. srpna 2024, udělil v souladu s čl. 76 odst. 2 Legislativních pravidel vlády a bodem 5.7 Obecných zásad pro hodnocení dopadů regulace výjimku z povinnosti provést hodnocení dopadů regulace (RIA).

B. Zvláštní část

K čl. I bodu 1.

Novela občanského zákoníku provedená zákonem č. 123/2024 Sb. upravuje, že partnerství je trvalý svazek dvou lidí stejného pohlaví, který se uzavírá stejným způsobem jako manželství, a zároveň, nestanoví-li zákon nebo jiný právní předpis jinak, vztahují se na partnerství a na práva a povinnosti partnerů ustanovení o manželství a právech a povinnostech manželů, vdovách a vdovcích obdobně. Manželství vzniká v souladu s § 656 občanského zákoníku při sňatečném obřadu. S ohledem na § 655 odst. 2 téhož zákona je pak třeba dospět k závěru, že partnerství se uzavírá rovněž při sňatečném obřadu. Zaměstnanecké právní předpisy, jako např. nařízení vlády č. 590/2006 Sb., kterým se stanoví okruh a rozsah jiných důležitých osobních překážek v práci, pak pro sňatek používají pojem svatba.

Z tohoto důvodu se na uzavření partnerství státního zaměstnance bude od účinnosti novely občanského zákoníku vztahovat bod 5. přílohy k nařízení vlády č. 590/2006 Sb., kterým se stanoví okruh a rozsah jiných důležitých osobních překážek v práci, jakožto obecná úprava překážek v práci (podle § 104 odst. 1 zákona o státní službě). Samostatná úprava v nařízení vlády č. 135/2015 Sb. bude od účinnosti novely občanského zákoníku obsoletní, proto se bod č. 3 přílohy bez náhrady zrušuje.

V důsledku zrušení bodu č. 3 se dosavadní bod č. 4 nově označuje jako bod č. 3.

K čl. I bodu 2.

Z původního bodu č. 4 písm. b) přílohy se vypouští přívlastek „registrovaného“ neboť zákon č. 115/2006 Sb., o registrovaném partnerství a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, již od počátku upravuje pouze pojem „partner“ nikoli „registrovaný partner“. Slovo „partner“ tak v bodě 4. písm. b) zahrnuje jednak partnery, kteří uzavřeli partnerství podle nové právní úpravy, jednak partnery, kteří uzavřeli registrované partnerství podle staré právní úpravy.

K čl. II (Účinnost)

Navrhuje se nabytí účinnosti k 1. lednu 2025. Toto datum účinnosti navrhovaného nařízení vlády je stanoveno s ohledem na skutečnost, že ke stejnému datu nabude účinnosti zákon č. 123/2024 Sb., kterým se mění zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony, na jehož přijetí navrhované nařízení vlády reaguje.